

РАЗМИЦАЊЕ ГРАНИЦА ЖАНРА ПУТОПИСА

(Радмила Гикић Петровић: *Кореја post scriptum*, Orion spirit, Сремска Каменица, 2014)

Радмила Гикић Петровић посвећено се и самопрегорно бавила стваралаштвом других; истраживала дела и биографије књижевница (Милица Стојадиновић Српкиња, Анка Обреновић, Јудита Шалго, Милица Мићић Димовска), зналачким питањима откривала аутопоеике савремених прозних аутора (две књиге разговора), приредила разасуте радове једног путописца (седам књига Стевана Пешића) и једног научника (шест књига Светозара Петровића). Између тога стизала је да пише и објављује сопствену прозу и путописе. Књига *Кореја њосџ скрийџум* повратак је сопственом ауторству и путописној прози – добро је и корисно за књижевност што је брига за друге ауторе замењена бригом за сопствени свет, његово ауторско виђење и приказивање.

Кореја њосџ скрийџум вишеслојна је књига, врло самосвојне нарације. Ако је (по правилима писања приказа) потребно одредити жанр коме ова књига припада, треба рећи – путопис, и одмах затим додати низ допуна: са елементима исповедне прозе, са спојевима сећања на далеку земљу Кореју и сопствену земљу, са преплетајима објективних описа и осећања, субјективних, наравно.

Најпре, по чему је *Кореја њосџ скрийџум* путопис. Задовољава основне постулате жанра: ту су путник (ауторка), дестинација (земља) и текст. Радмила Гикић Петровић путовала је у Јужну Кореју и описала земљу и људе, онако како их је видела и доживела. Јужна Кореја за нас у Србији егзотична је земља, бар утолико уколико смо се мало потрудили да о њој сазнамо и оно што се могло. Тако, у складу са историјом путописања, у којој се посебно цени непознато, далеко и необично (са становишта читаоца) ова књига добија на вредности. Помањкања наших знања о Јужној Кореји, али и о Индији и Вијетнаму, ауторка је свесна, а о својој жељи (понекад неоствареној) да саопшти своја знања пише у разговорима са неколико личности/ликова ове књиге. Одредница у наслову *post scriptum* означава повелики одсек времена који је протекао од путовања до писања и публикавања текста. Читалац може да претпостави да текст књиге *Кореја њосџ скрийџум* има свој предлогак у некој врсти записа јер се толика силна имена људи, градова, улица, зграда...) нису могла упамтити, ауторка сама говори о фотографијама и филмовима. И поред постојања докумената, писање кроз призму сећања има предности: отклања досадну фактографију и врши одабир. Одабир је једноставан и поетски по својој природи – „Као да није ни било ако не постоји у мом сећању“ – каже ауторка.

Време путовања препознаје се у опису одласка „у суровом, јадном, да јаднијем времену не може бити“, а дефинише га сапутник, Корејац Пак: „Кад вашој земљи скину

санкције.“ Ипак, ваљало би да је негде остало записано, на пример у фусноти, да не ремети ток приче: „Била сам у Кореји од... до...“, због оних радозналих читалаца који то доба не памте, а како време одмиче биће оних који и не знају шта то значи.

Шта се може сазнати о Јужној Кореји из ове књиге? Много, о земљи и људима, о животу и обичајима, прошлости и садашњици, традицији и савременом – говорећи претерано уопштено, а то никако не приличи овој књизи јер је она више саткана од упечатљивих детаља но од тежње да буде слика целине. Покушај набрајања (без систематизације) свега о чему је реч могао би да изгледа овако (са свешћу да је много тога пропуштено): град Сеул и његови микролокалитети, градови Инчон, Кјонђу и Јонгин, острво Канг Хва, палате и храмови, легендарна и стварна историја Кореје, дечје и традиционалне игре, прича о песнику Чонг Сонг Пјону, политичке прилике, однос између две Кореје, Северне и Јужне, демилитаризована зона, празник Ћусок, Нова година, брак, рођендан, сахрана, фестивали, традиционална ношња, кухиња, уметност, понајвише књижевност, што је разумљиво с обзиром на професију ауторке. Свако поглавље има као мото стихове корејских песника, има у тексту и стихова и прича – створена је тако читава мала антологија. Дакле, ова књига може да послужи као итинерар, али само стрпљивом читаоцу, спремном да прати описе проживљеног и виђеног, а не само да трага за фактима.

Ако се и надаље развија тема о књизи *Кореја ѿосѿ скриѿѿшум* као путопису, намеће се уобичајена одлика путописања: ново, далеко и страно види се на подлози искуства о свом, домаћем, блиском и то се исказује компарацијом, која води ка вредновању. Мало је тога у овој књизи. Нпр. „Вас, Корејца, у Сеулу, има више него свих Нишлија и Суботичана, и оних из Никшића и Подгорице, Приштине и Апатина, целу Србију и Црну Гору можемо да сместимо у ваш град.“ Разлике између Србије и Кореје нису дате као став ауторке но као коментари њених личности/ликова; описују се као ставови Корејца који познају Србију и као мишљења Срба којима Радмила Гикић Петровић прича о Кореји.

Употребљен је овде термин „личности/ликови“ да би се њиме (у недостатку бољег) означио приповедачки поступак некарактеристичан за путопис, иновативан, онај којим се убедљиво размичу границе жанра. У састављању текста – цитатом или описом – учествују личности, људи који постоје или су постојали у стварној збиљи, али који су истовремено и ликови јер су приказани на литераран начин. То су: Братанац, Син, Муж, Отац, Стриц, Мајка, Брат Вајар, Пријатељица која никада неће путовати са мном, Графичар, Тањушка из Осијека, Пријатељица која прави најбоље фрушкогорско розе вино, Бора, Отправник послова, па затим Корејци, понајвише студенти и професори. У овом начину номинације има система: ликови/личности Корејца именовани су пуним (за нас компликованим) именима и презименима, а наспрот њима они „наши“ општим одредницама, које откривају да припадају најужем кругу Радмиле Гикић Петровић и које све имају ознаку Мој/Моја. Тако је према читаоцу постављена својеврсна дистанца: онима које не познајемо у стварном свету (Корејци) откривен је пуни идентитет, они које познајемо или само знамо за њих идентификовани су својим односом са ауторком. Овим поступком оба низа ликова делом су прешла у виртуелни свет књижевности.

Присуство оваквих личности/ликова у тексту представља врло упечатљив и битан отклон од жанра путописа (уобичајено је да субјект приповедања буде путописац, дакле прича са једном тачком гледишта). Међутим, сви побројани ликови учествују у путописању, као ауторкини саговорници, као они који питају, коментаришу или одбијају да слушају, па затим као актери радње или као приповедачи неких целина. Илустративан је за овај поступак одељак о обичајима; испричан је као дијалог ауторке и Ким Ђи Хјанг. Текстови о гинку и гинсенгу допринос су професора Кима Сона Хвана. Све начине на које личности/ликови постају сапутници и преузимају улогу путописца немогуће је побројати, а треба их читати. Књига *Кореја ѿосѿ скрийѿшум* почиње дијалогом са Братанцем о сећању на полазак на пут, а завршава се ауторкиним порукама Сину, докторанду на северу Јапана који обилази Сеул, у коме је био као дете. Заправо, крај путовања је паковање за повратак, у разговору Сина, Мужа и ауторке, која жали за крајевима које није обишла. Затвара се тако временски круг, све остајући на простору Кореје, у стварности и у сећању.

Кореја ѿосѿ скрийѿшум удаљава се од путописа и приближава прозном поетском тексту. Представа о далекој непознатој земљи усложњава се наративним поступком, као лик у више огледала, размештених на различитим позицијама времена и простора, и под различитим угловима. Путопис прекорачује успостављене границе и постаје одличан прозни литерарни текст. *Кореја ѿосѿ скрийѿшум* може се читати и као *Кореја in primis*, као књига дубоке оданости и искрене љубави према свему и свакоме о коме је у њој реч, а без патетике, што је ретко.